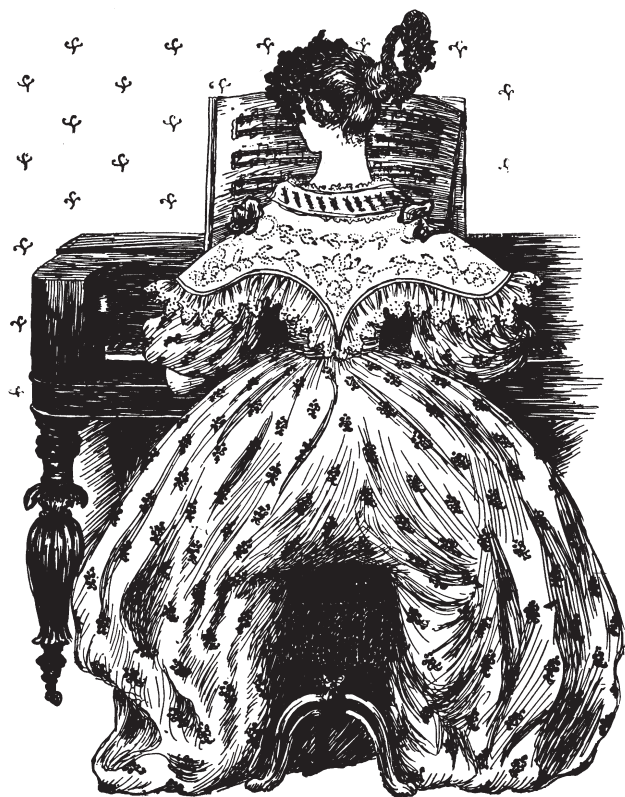

På dette punkt forklarer forfatterne sig ikke tydeligt nok. Men bogen lægger op til sådanne spørgsmål, som de her opregnede. Sådan er den i stand til at give impulser til den musikvidenskabelige debat, og derfor skal forlaget PubliMus også roses for at have udsendt den. Man kan forudse, at den med tiden vil komme til at virke mindre vedkommende, efterhånden som den debat, den er med til at sætte i gang, føres igennem. Men man bør ikke hæfte sig så stærkt ved dens svagheder, at man overser dens kvaliteter. For de er – *lige nu* – betragtelige.

En bør-fuld sange

af Henrik Adler

Niels W. Jacobsen, Jens Allan Mose og Egon Nielsen: *Dansk Rock'n'Roll – anderumper, ekstase og opposition*. Forlaget Mjølner 1980. 256 s., kr. 87,00.

Forlaget Mjølner har udgivet et speciale om Rock'n Roll i Danmark skrevet til Musikvidenskabeligt Institut i Århus. Det er en stor og omfattende bog om 50'ernes danske R&R-feber belyst sociologisk og musikalsk. Bogen indeholder endvidere et mini-leksikon om kendte navne og grupper fra perioden. Der er mange interviews og spændende billeder – det er virkeligt guf for feinschmeckere.

Bogen indeholder 3 dele. Den første del er om ungdommens situation i 50'erne og begyndelsen af 60'erne. Den anden del er om den danske R&R-musik i perioden – dens lancering og videre udvikling i Danmark. Sidste del er en sammenkobling af de to første dele: hvorledes opfattede og modtog efterkrigstidens ungdom R&R-musikken.

Den første del er bygget op som koncentriske cirkler, hvor ungdomsgruppen står i focus, og de påvirkningsinstanser, der i større eller mindre omfang påvirker ungdommen som gruppe, beskrives udenom focus. Vi får først et kort og summarisk rids af udviklingen i Danmark efter 2. Verdenskrig med Marshall-hjælp, betalingsbalance, den kolde krig m.v. Efter at have nævnt de økonomiske og politiske rammer for livet efter 2. Verdenskrig giver forfatterne en skildring af de offentlige instanser, der tager sig af de unges uddannelse og opdragelse. Vi får gennem bogen en fin og klar fornemmelse af skiftet i Folkeskolens intentioner fra det egentlige fakta-terperi til indlæring i underkastelses-systemer, som der er mere brug for i den sen-kapitalistiske hverdag. Ligeledes giver forfatterne en klar skildring af de unges forhold på arbejdsmarkedet – om forskellen mellem ungarbejdere og læringe, om hakkeorden og undertrykkelse af de unge som gruppe. Det ret omfattende fritidskonsum gennem spejderkorps og sportsforeninger med disses ideologiske overbygninger er osse nævnt.

Svagheden ved dette afsnit synes jeg ligger i, at det ikke bliver sat et spørgsmålstegn ved, *hvorfor* ungdommen gør oprør lige netop på dette tidspunkt midt i 50'erne. Der har jo hele tiden eksisteret en udbredt og udsøgt hakkeorden på arbejds-

markedet. Skolen har altid fungeret som ideologisk filtersystem for de bedrestillede børn. –

Den ændring i skoleloven, som bogen giver en klar beskrivelse af, mener jeg netop afspejler, at real-viden ikke længere lader sig videregive til næste generation uden videre. Den ældre generations erfaring er ikke længere brugbar i det sen-kapitalistiske Danmark på grund af den intensiverede arbejdsproces i produktionen. Den magt og anerkendelse, der tidligere har ligget i erfaringsoparbejdelse, er blevet til et indholdstomt argument for lønpres overfor de unge på arbejdsmarkedet. De unge kan gøre tingene lige så godt og næsten hurtigere end de ældre i den mere og mere mekaniserede arbejdsproces.

Næste lag af forklaring på ungdomsgruppens protest er afsnittet om medieudviklingen i Danmark. Det er et meget fyldstgørende og informationsrigt afsnit. Fra udviklingen indenfor hard-ware industrien – udviklingen af plastikplader (single, EP og LP), grammofonindustrien over film og reklamer. Osse sanktioner fra pladeselskaber overfor Radio Merkur, og Danmarks Radios censurinstanser overfor R&R-musikken er meget præcist beskrevet. Ungdommens muligheder for at høre R&R er meget begrænset ud fra de medie-tilbud der foreligger i midten af 50'erne. Afsnittet behandler osse amerikaniseringen af kulturlivet via tegneserier, reklamer m.v.

Familien er osse et led i udviklingen af ungdomsgruppen. I afsnittet herom skildres boligforhold for arbejderfamilier i 50'ernes København. Der er gennemgange af film fra perioden, der meget levende beskriver familielivet og de unges opposition mod dette. – Det er et afsnit med masser af 50'er-hørn.

Til sidst gennemgås kammeratskabsgruppen som identifikationsramme for de unge. Kammeratskabsgruppen bliver forstået som kernen i den identitetsdannelse, de unge etablerer mod voksensamfundet. Forfatterne nævner en række symboler, som er med til at forstærke kammeratskabsgruppens sammenhold: grammofonen, knallert, plader, idoler, musik, film, frisurer, beklædning mmm. Der er mange fine detaljer i afsnittet, der er med til at gøre det levende, og som giver et nuanceret billede af perioden.

Udover den nævnte kritik er min hovedanke mod 1.-delen af bogen, at dens årsagsforklaring på ungdomsgruppefænomenet er for lidt gennemprioriteret. Dette kommer klarest til udtryk i bogens opsamling på afsnittet. I forbindelse med denne opsamling er der lavet et skema, der viser, hvilke 3 instanser, der er vigtige påvirkningspotentialer for ungdomsgruppen: arbejdsplads/skole, medieindustrien, familien. Men alle 3 instanser

befinder sig i samme prioriteringsgrad. Dette er efter min opfattelse forkert, fordi forfatterne på denne måde *ikke* får fat i, at ungdomskategorien er en *historisk specifik* foreteelse. Når dårlige boligforhold, medieindustriens focusering på de unge og skolens undertrykkelsessystem bliver grunden til ungdomsgruppens etablering, springes der hen over det faktum, at der f.eks. altid har været dårlige boligforhold i København for arbejderklassen. De unge har osse altid været ekstremt undertrykt på arbejdsmarkedet, og det er da osse besynderligt, at kulturindustrien ikke før har rettet sit focus på de unge som gruppe. Der bliver ikke i bogen stillet et historisk specifikt *hvorfor?* – Det bliver nævnt, at familiens funktionstømning er en medvirkende årsag til ungdomsgruppens etablering. For mig at se er det den væsentligste årsag – og det handler så igen om ubrugeligheden af erfaringsoverførsel i familien. Når forældrefiguren ikke længere er konkret brugbar, men blot og bar en undertrykkelsesfigur, så sker der noget – det er her behovet for selvstændighed udspringer. Kulturindustriens interesse i ungdommen, konflikter med de unge på arbejdsmarkedet m.v. er blot *afspejlinger* af denne udvikling. Der mangler med andre ord en årsags-vægtning i gennemgangen af ungdomsgruppens etablering. På den anden side er det vigtigt at nævne, at de mange forskellige indfaldsvinkler til perioden, giver forfatterne virkelig gode muligheder for at få konkrete og jordnære ting frem – gennem afsnittet går en hørm af 50'erne.

Den musikalsk specifikke del af bogen er opdelt i 3 hovedafsnit. Et om lanceringen af R&R herhjemme, et om amatørperioden og til sidst et afsnit om idolperioden. Først er der imidlertid en præcisering af R&R – om dens musikalske rødder og dens specielle tilsnit. Dette afsnit er gymnasielærersens drøm om en kort og præcis definition af hård og blød R&R med et overskueligt skema til brug i en undervisningssituation.

Fælles for de 3 afsnit er en kolossal ophobning af facts: spillesteder, danseforeninger, pladeproduktion (–steder), musikernes holdning til musikken m.v. Det er en ordentlig omgang at tygge sig igennem, men samtidig meget givende. Specielt er de mange interviews levende og præcise. Ind imellem er bogen svækket af for mange indfaldsvinkler til samme stofområde: det giver for mange gentagelser i forhold til de nye aspekter, der bliver trukket frem. Bl.a. er Radio Merkur blandet ind så mange steder, at det er svært at se nødvendigheden heraf.

Afsnittet om lanceringspolitikken giver et godt indtryk af den tumult, der opstod i forbindelse med introduktionen af den nye amerikanske musik. Danselærer Kisbye stod for disse

arrangementer, som den (næsten) eneste i Danmark. Der er detaljerede beskrivelser af balladen omkring disse arrangementer – og om politiets funktion i denne forbindelse. Ligeledes er skildret pressens dækning af udenlandske uroligheder som en medvirkende faktor til optøjerne.

I amatørfasen er stoffet mestendels baseret på de interviews, forfatterne har foretaget af bl.a. Ib »rock« Jensen. Dette giver afsnittet en meget levende karakter. Der bliver skrevet/snakket om forholdet mellem orkester og publikum, om forskellige spillesteder der var i og omkring København – om publikums klassemæssige baggrund og om det oprørspotentiale, det var i besiddelse af.

Sidste afsnit omhandler idolperioden, hvor vi ser den danske kulturindustri begyndende lancering af egentlige idoler. Dette har osse omkostninger for musikken. I følge forfatterne bliver musikken nu mere populariseret og veltrimmet. Bogen fremhæver denne pointe ved at inddrage Otto Brandenburg (»To lys på et bord«). Oprøret er osse med hensyn til frisure og beklædning blevet bekæmpet – hvis det nogensinde har været særlig markant på vores breddegrader.

3. del er en sammenkobling og konklusion på de 2 foregående dele. Min anke mod dette ligger i, at der hvor indsatsen efter min mening skulle have ligget i dette afsnit – i konklusionen – bliver afsnittet for hurtigt sluttet af. Jeg har det indtryk gennem læsningen af bogen, at R&R-musikken aldrig for alvor slog an herhjemme. Der hvor jeg synes vægten i konklusionen kunne have ligget, er i perspektiveringen af R&R-musikken ved at betragte den som en af de første ungdomsgruppemanifestationer, der så markant benytter sig af en musikstil som identifikationspunkt. At få dette perspektiv trukket op kunne have givet konklusionen et vigtigt pift.

Man kommer imidlertid ikke udenom, at det er en *grundig* bog, der præcist og minutiøst gengiver miljøet i 50'erne og R&R-musikken, men det er »den lange vej« gennem bogen, der giver pote. Man kan imidlertid spørge, om ikke det levende stof med interview og musik var bedre egnet for en anden formidlingsform f.eks. en radio-udsendelse eller flere. Det ville i hvert fald samtidig kunne give et lydligt indtryk af den musik, bogen drejer sig om.

Nye plader

Det følgende er en liste over nye plader, som vi mener har interesse for vore læsere. De bemærkninger, vi knytter til de enkelte plader, er udelukkende af informativ karakter. Der er altså ikke tale om en række minianmeldelser.

Danske plader

Ar-folk: »Amorika – Landet ved havet«. LPMA 1504.

Ar-folk spiller bretonsk folkemusik i arrangementer med bl.a. trommer, bas, klaver, bombe m.m. Pladen er produceret af Dan Ar-Bras, tidligere medlem af bl.a. Fairport Convention og Alan Stivells band. Lars Lilholt fra Kræn Bysted har leveret danske tekster.

»Folkemunde«. MdLP 6060 / pk 410.

OpsamlingsLP med nye, næsten nye og gamle sange, alle inden for folke/folk-musikkens rammer. Medvirkende er: Sebastian, Niels Hausgaard, Fisker Thomas og Fynsk Harmoniforvirring, De Gyldne Løver, van Dango, Lasse og Mathilde, Stig Møller og Kim Larsen, Totalpetroleum og endelig Linie 3.

Gnags: »Intercity«. GENLP 122.

Gruppens 7. LP. Fra hårdpumpet rock til stillestående meditativ musik. Sangene handler om meningsløsheden i 80'erne – teknologien, undertrykkelsen, krigsfaren etc. – men rummer samtidig et optimistisk budskab om et alternativt liv, der baserer sig på fællesskabet, troen på livet, etc.

De Gyldne Løver: »I haw'et«. MdLP 6037.

Skotsk og irsk folkemusik til danske tekster, som gendigtninger eller nydigtninger.

C.V. Jørgensen: »Tidens tern«. MdLP 6040.

Pladen er lavet i samarbejde med Delta-Cross Band, og det sætter et tydeligt præg på pladen, der indeholder rock med rødder tilbage i 60'erne og de tidlige 70'ere, i et nutidigt lydbillede. Sangene handler som hos Gnags' »Intercity« om Danmark i beg. af 80'erne.